

EHYT

järjestö

4

29.11.2023

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

MITÄ VAARAA ON NIKOTIINIPUSSEISTA? S. 4-5

Rahapelaaminen
koskettaa myös nuoria
s. 5-6

Työmme tärkeys esillä
tulevaisuusseminaarissa
s. 8

Hallitus kiirehtii lakiesityksiä

Päihdepolitiikassa on tapahtumassa muutoksia, mikäli syksyllä työssään vauhtiin pääseen hallituksen suunnitellut toimet toteutuvat. Tätä kirjoittaessa lausuntokierroksella ovat jo olleet alkoholi- ja tupakkalakien muutokset sekä lakien sisällön että tuotteiden verotuksen osalta.

Alkoholin osalta lausuntokierroksella on ollut ruokakaupoissa myytävien käymisteitse valmistettujen juomien alkoholipitoisuuden nostaminen 5,5:stä kahdeksaan prosenttiin. Esitetyn muutoksen kansanterveysvaikutukset riippuvat viime kädessä tarjonnasta ja kulutustottumuksista.

Hallitusohjelmaan on kirjattu myös alkoholin kotiinkuljetus, joka on herättänyt merkittävää huolta muun muassa lastensuojelun parissa toimivissa asiantuntijoissa. Osassa hallituspuolueita nyt esitetyt muutokset nähdään vain väli-vaiheena koko alkoholimarkkinoiden laajemmalle avaamiselle ja saatavuuden lisäämiselle.

Alkoholiverotuksen osalta EHYT on pitänyt vastuuttomana esitystä laskea oluen verotusta 4,9 prosentilla. Veronalennusta ei voi pitää perusteltuna kansanterveyden eikä valtion talouden näkökulmasta. Nyt oluen verotuksen laskeminen näyttää arviolta 25 miljoonan euron tulonsiirtona alkoholin myynnistä hyötyvälle elinkeinolle ja kaupan alalle.

Hallituksen esityksestä ei selviä mitä yhteiskunnallista ongelmaa hallitus pyrkii ratkaisemaan oluen verotusta alentamalla ja alkoholin saatavuutta lisäämällä. Tällä hetkellä useimmilla hyvinvointialueilla alkoholi on suurin syy menetettyihin elinvuosiihin.

Tupakkalain osalta hallitus on sallimassa nikotiinipussien laajamittaisen myynnin ruokakaupoissa ja kioskeissa. Uhkana on kokonaan uusi nikotiiniriippuvaisten nuorten sukupolvi. Huomi-onarvoista on, että tänä vuonna muun muassa Belgia ja Alankomaat ovat kieltäneet nikotiinipussien myynnin kokonaan. Mikäli hallitus kuitenkin etenee suunnitelmassaan, niin tärkeää olisi säätää nikotiinipusseille vastaavat rajoitukset makuaineiden sekä vähittäismyyn-tipakkausten osalta kuin tupakkatuotteille.

Monet tällä hetkellä markkinoilla olevat pakkaukset on luotu houkuttelemaan erityisesti nuoria. Ongelma voidaan ratkaista tuotemerkittömillä pakkauksilla. Hallitusohjelmassa mainittujen ”aikuisten makujen” määrittely on mahdollonta, joten ratkaisun pitäisi nikotiinipussien osalta olla makuaineiden kieltö. Makuaineiden kieltöä hallitus ei näytä kuitenkaan olevan esittämässä. Tupakka- ja nikotiinituotteisiin tulisi asettaa 20-vuoden ostoikäraja, kuten sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijatyöryhmä on esittänyt.

Väestön terveyden ja hyvinvoinnin huomioiva päihdepolitiikka on vastatulessa. EHYT on tavannut nyt hallituskauden alussa hallinnonalan molemmat ministerit sekä nuorisoministerin tuoden oman viestinsä esille. Päätäjätapaamisia jatketaan aktiivisesti eri tasoilla.

Mikäli tehokkaimpia yhteiskuntatason sääntelykeinoja ei haluta käyttää, voidaan päihdehaittojen ehkäisemiseksi tehdä paljon myös yksilö- ja yhteisö-tasoilla. Laadukas päihdehaittoja ehkäisevä työ edistää kansanterveyden ohella kestäväää kansantaloutta.

Juha Mikkonen

EHYT ry:n toiminnanjohtaja

ALUKSI

02 Pääkirjoitus

02 Sisällys

03 Päihdetyön uutisia

EHYT Järjestö on Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n julkaisu jäsenyhdistyksille ja vapaaehtoisille. EHYT ry on valtakunnallinen asiantuntija- ja kansalaisjärjestö, joka ehkäisee toiminnallaan alkoholista, nikotiinituotteista, huumausaineista ja pelaamisesta aiheutuvia haittoja.

VASTAAVA TUOTTAJA: Nikki Pesonen

TOIMITUS: Reetta Paavilainen, Nikki Pesonen ja Soile Törrönen

PÄÄTOIMITTAJA: Jiri Sironen

JUTTUIDEAT, PALAUTE JA OSOITTEENMUUTOKSET: nikki.pesonen@ehyt.fi

ULKOASU: Sanna Pyykkö / Sopiva Design

KANNEN KUVA: Jukka Rapo / EHYT ry

JULKAISUJA: Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf, Elimäenkatu 17-19, 00510 Helsinki

PAINO: Suomen Uusiokuori Oy

NUMERO 3/2023

ISSN 2342-902X (painettu)

ISSN 2342-9038 (verkkojulkaisu)

ILMESTYMINEN: Seuraava lehti ilmestyy 21.2.2024

TEEMA

- 04 Nikotiinipusseissa piilee myrkytysvaara
- 06 Millaista on nuorten rahapelaaminen?
- 08 Luottamushallinto pohti EHYTin tulevia painopisteitä
- 09 Kolumni

SEURAA EHYT RY:TÄ SOSIAALISISSA MEDIASSA

facebook.com/ehytry

twitter.com/EHYTry

IG Ehyt_ry

youtube.com/user/ehytry

slideshare.net/EHYT

LinkedIn ehkäisevä-päihdetyö-ehyt-ry

Mika Salminen @mika_salminen 21. syyskuuta
Sääntelyä kiertävien ja lapsille ja nuorille suunnattujen nikotiinituotteiden jatkuva kehittäminen on monikansallisen tupakkateollisuuden selviytymis- ja rahastusstrategia. Aiommeko todellakin sallia yhä uusien riippuvaisten ikäryhmien luonnin?

JÄRJESTÖ

- 10 Julkaisut
- 11 Työkalupakki
- 12 Henkilökuva
- 13 Kuulumisia kentältä
- 14 Järjestötoiminnan ajankohtaiset
- 16 Uutisia
- 17 EHYT ry ympäri Suomen
- 18 Koulutukset
- 19 Tapahtumat

Suurin osa nuorista ja lapsista voi hyvin

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tuoreen Kouluterveyskyselyn mukaan suuri osa lapsista ja nuorista voi hyvin. Koulussa jaksamista tukevat arkirutiinit, kuten liikunta, ravinto ja uni, sekä kokemus siitä, että koulussa ei kiusata ja on muutenkin turvallinen olo.

Joka toinen vuosi tehtävän kyselyn mukaan oman terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi kokevien oppilaiden osuus on kuitenkin kasvanut vuodesta 2015 alkaen, erityisesti tytöillä. Viime keväänä perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta sekä lukion ja ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista noin joka neljäs (25–29 %) koki oman terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi. Esimerkiksi noin kolmannes tytöistä perusopetuksen 8.- ja 9. luokalla, lukiossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta.

Ahdistuneisuus on yleistynyt aiemmista kyselyistä erityisesti 8. ja 9. luokan tytöillä. Myönteistä on, että tyttöjen käynnit kuraattorilla ja psykologilla ovat yleistyneet hieman vuodesta 2017 lähtien – poikien käynnit ovat pysyneet ennallaan.

Kouluterveyskyselyssä nousi esille päihteistä esimerkiksi sähkösavukkeen käyttö. Sähkösavukkeen eli vapen käyttö oli lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä kahden vuoden takaiseen verrattuna. Päivittäin vapea käyttäviä poikia oli yläkouluissa 7 %, lukioissa 2 % ja ammatillisissa oppilaitoksissa 6 %. Tyttöjen osuus oli perusopetuksessa 6 %, lukiossa 3 % ja ammatillisissa oppilaitoksissa 7 %.

Tänä vuonna Kouluterveyskyselyssä kysyttiin ensimmäistä kertaa myös tupakattomien nikotiinipussien käytöstä. Pojilla nikotiinipussien käyttö vaikuttaa olevan yleisempää kuin tytöillä. Perusopetuksen 8.–9. luokkien pojista nikotiinipusseja päivittäin tai silloin tällöin käytti 11 %, lukiossa 7 % ja ammatillisten oppilaitosten pojista 21 %.

Kouluterveyskyselyyn vastasi lähes 103 000 perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilasta, noin 91 000 perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta, noin 45 000 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa sekä reilut 21 000 ammatillisen oppilaitoksen opiskelijaa.

Lisätietoja: thl.fi/kouluterveyskysely/tulokset

Nikotiinipusseissa piilee myrkytysvaara

Teksti: Raija Lahtinen

Kuva: Saija Himanka

Nikotiinipussit ovat viime aikoina saaneet paljon palstatilaa mediassa. Mitä nikotiinipussit ovat ja millaisia ilmiöitä niiden käyttöön liittyy?

NIKOTIINIPUSSIT OVAT suuhun laitettavia, nuuskapusseja muistuttavia nikotiinia sisältäviä annospusseja. Ne sisältävät usein enemmän nikotiinia kuin nuuska. Nikotiini on piristävä aine, joka aiheuttaa riippuvuutta ja monenlaista terveydellistä haittaa, vahvoina annoksina myös myrkytyksiä.

Nikotiinipussit eivät sisällä tupak-

kakasvia, kuten nuuska. Nikotiinipussit maustetaan erilaisilla maku- ja hajuaioneilla houkuttelevuuden lisäämiseksi.

Nikotiinin määrä vaihtelee nikotiinipusseissa 3–50 milligrammaan grammaa kohden. Esimerkiksi tupakassa on noin kymmenen milligrammaa nikotiinia. Nikotiinimäärät eivät käy aina ilmi pakkauksista. Merkintänä saattaa olla

”normal, stark, extra stark”.

”Olen nähnyt Tallinnassa myynnissä jopa 280 milligramman pusseja. Siellä on ollut sairaalahoidossa vahvimpien tuotteiden aiheuttamista myrkytyksistä niin lapsia, nuoria kuin aikuisiakin”, kertoo EHYT ry:n asiantuntija **Saija Himanka**.

Haittaa ja vaaraa terveydelle

Nikotiini vaikuttaa eri ihmisiin eri tavoin muun muassa sen mukaan, minkä ikäinen käyttäjä on ja kuinka tottunut hän on aineeseen. Nikotiini voi aiheuttaa jo pieninäkin annoksina muun muassa pahoinvointia, oksentelua, päänsärkyä, vapinaa ja sydämen rytmihäiriöitä. Nikotiini lisää 2-tyyppin diabetesriskiä ja haittaa nuorten aivojen kehitystä. Myös käyttäjän suun terveys voi kärsiä.

Nikotiinipussit aiheuttavat riippuvuus- ja myrkytysvaaran erityisesti lapsille ja nuorille. Nuorille vakava myrkytys voi seurata noin 60 milligramman nikotiiniannoksesta (yleisenä vakavana myrkytysrajana pidetään 1 mg imeytynttä nikotiinia/painokilo).

Vauvoille ja pikkulapsille nikotiinipussit aiheuttavat hengenvaaran, jos he pääsevät niihin vahingossa käsiksi. Himanka on huolissaan etenkin odottavista äideistä.

”Nikotiini vaikuttaa lapsen kasvuun sikiövaiheessa. Odottavat äidit saattavat siirtyä tupakasta nikotiinipusseihin, vaikka niissä on enemmän nikotiinia. Heille on saatava lisää tietoa.”

”Nikotiinin osuudesta syöpään on viitteitä, joskaan sitä ei ole vielä pitkäaikastutkimuksilla voitu todistaa, koska tuote on ollut maailman markkinoilla vasta viitisen vuotta.”

Lisäksi ympäristöön käytön jälkeen syljeskellyt pussit roskaavat luontoa ja vesistöjä. Esimerkiksi juuston, pekonin ja lihan makuisista nikotiinipusseista voi aiheutua vaaraa eläimille.

Houkuttelee lapsia ja nuoria

Nikotiinipussit on suunniteltu houkuttelemaan erityisesti lapsia ja nuoria. Toisin kuin nuuskassa, jossa on oma tupakasta johtuva karvas makunsa ja hajuensa, nikotiinipussien maustamisessa rajana on vain mielikuvitus.

Nikotiinituotteiden saatavuus pitäisi Himangan mielestä tehdä nykyistä vaikeammaksi ja ostoikäraja tulisi nostaa 20 vuoteen. Hän toivoo, että vähittäismyyntipisteet harkitsisivat myyntiä todella tarkkaan.

Ostorajasta ja markkinointikiellosta huolimatta nikotiinipusseja markkinoidaan voimallisesti etenkin verkossa. Himanka suomii ankarin sanoin niko-

tiinipussien markkinointia.

”Mainoslauseiden väitteet tuotteiden terveellisyydestä ja ympäristöystävällisyydestä eivät pidä paikkaansa.”

Markkinointia kohdistetaan nuorten lisäksi voimakkaasti naisiin, varsinkin verkossa.

Pohjoismaiden tilastoista on nähtävissä, että nikotiinipussien käyttö on lisääntynyt huomattavasti nuorten 15–30-vuotiaiden keskuudessa viime vuosina. Eniten nikotiinipusseja käyttävät miehet, mutta käyttäjiä löytyy myös esimerkiksi naisista, urheilijoista ja eläkeläisistä.

”Vaikutusta voi olla hinnalla, sillä esimerkiksi 20 pussia sisältävä rasia maksaa noin 4,5–6 euroa, kun taas tupakka-askin hinta on noin 8–9 euroa”, kertoo Himanka.

Raha puhuu, sääntely vispaa

Suomessa nikotiinipussit määriteltiin alun perin nikotiinin korvaustuotteiksi, koska sellaisina niitä markkinoitiin – ja markkinoidaan osin vieläkin.

Koska kyseessä on mittava liiketointiminta Suomessakin, on se vaikeuttanut nikotiinipussien sääntelyä huolimatta niiden haitasta terveydelle. Muutokset sääntelyssä ovat olleet välillä nopeita.

Suomessa sai aiemmin myydä enintään neljän milligramman nikotiinipusseja esimerkiksi kaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea kumosi ja kehittämissä huhtikuun alussa yli neljä milligrammaa sisältävien nikotiinipussien luo-

kittelun lääkkeeksi. Ne siirrettiin lääkealaista tupakka- ja kemikaalilain piiriin. Nikotiinipusseja sai myydä Suomessa 18 vuotta täyttäneille ilman erillistä myyntilupaa ja nikotiinipitoisuusrajaa.

Kun myynti vapautui, Himangan mukaan kauppoihin ja kioskeihin virtasi uusia tuotteita ja makuja, jolloin myynti voimistui huomattavasti.

Myynnin vapautuminen kesti vain hetken, sillä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes kielsi 20 milligrammaa vahvempien nikotiinipussien myynnin 21. kesäkuuta lähtien. Päätös koskee tuotteiden maahantuontia ja vähittäiskauppamyntiä. Kielto koskee paitsi myymistä myös markkinoille saattamista eli tarjoamista tai muuta luovuttamista.

Omaan käyttöön voidaan Suomessa edelleen tilata ulkomailta rajoitusten vastaisia nikotiinipusseja.

Moni kauppa ja kauppakettu pitää Himangan mukaan tällä hetkellä valikoimansa rajallisena esimerkiksi niin, ettei myynnissä ole erittäin vahvoja ja nuoria ja lapsia houkuttelevia makuja.

– Moni kauppa- ja kauppakettu on määritellyt myytävien tuotteidensa nikotiinimäärän enintään 16 milligrammaan. Pelkona on, että ne saattavat nyt nostaa rajan 20 milligrammaan.

Valtioneuvosto vahvisti Tukesin kesällä tekemän nikotiinipitoisuutta koskevan rajoituksen syyskuussa 2023. Päätös on voimassa uuden tupakkalain voimaantuloon asti.

Tupakkalain uudistus on kesken

- Uudistuksessa esitetään mm. nikotiinipussien ottamista nykyistä kattavammin tupakkalain piiriin.
- Tällöin tupakkalakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, joka kattaisi nikotiinipussit ja niitä muistuttavat tuotteet.
- Lisäksi savuttomista nikotiinituotteista ehdotetaan säädettäväksi pitkälti vastaavalla tavalla kuin tupakkatuotteista ja nikotiininesteistä.
- Lisäksi ehdotetaan nikotiinituotteiden käyttökieltoa päiväkotien sekä koulujen ja oppilaitosten sisä- ja ulkotiloihin sekä leikkikentille.

STRIIMEJÄ, KIMPPAPELEJÄ JA JATKUVAA MAINONTAA – MILLAISTA ON NUORTEN RAHAPELAAMINEN?

Teksti: Johanna Vakkuri

Kuva: Jukka Rapo / EHYT ry

TikTok-feediini ilmestyy videoklippin, jossa suomalainen nuori pelaa automaattipeliä nettikasinolla. Chat-ikkuna on näkyvillä ja keskustelu käy vilkkaana. Osa kyselee millä kasinolla hän pelaa, osa reagoi voimakkaasti pelin tapahtumiin. Chatissa virtaa jatkuvasti myös muiden nettikasinoiden tarjouksia.

Voitot näyttävät isoilta, koska panoksetkin ovat isoja – hyvin todennäköisesti pelaaja pelaa muidenkin rahoilla eli kyseessä on ns. kimppapeli, johon on voinut osallistua haluamallaan summalla mukaan. Videoklippin ei anna todellista kuvaa tilanteesta, vaan siihen on taltioitu pelkäästään ”kohokohta” eli isompi voitto. Todellisuudessa pelisession lopputulema on voinut olla ihan muuta.

Video on editoitu alun perin netin Twitch-palvelussa olleesta striimistä eli suorana kuvatussa lähetyksestä. Twitch-palvelussa on ollut jo vuosia myös rahapelisisältöjä. Esimerkiksi kesällä 2022 uutisoitiin, että nettikasinopelit olivat

Twitchin kahdeksanneksi katsotuin kategoria ja kyseistä kategoriaa katsottiin kesäkuussa 39 miljoonan tunnin edestä maailmanlaajuisesti (28.7.2022 is.fi). Twitchissä nettikasinoiden mainostaminen on kielletty, mutta kiellon valvonta on käytännössä erittäin vaikeaa.

Rahapeliin striimaaminen suunnattu nuorille

Silmiin osunut videoklippillä on yksi esimerkki tämän päivän rahapelikulttuurista nuorilla. Erilaisia sosiaalisen median alustoja tulee koko ajan lisää ja rahapeliin striimaaminen on yksi sisältö muiden, usein digipeleihin liittyvien sisältöjen joukossa. Kasinostrimaajat sekä myös esimerkiksi osa somejulkikista ovat nettikasinoiden palkkalistoilla saaden rahaa siitä, että pelaavat kyseisen kasinon pelejä lähetyksissään tai mainostavat kasinoita omilla somekanavillaan, mainostuksen laittomuudesta huolimatta. Sisällöt ovat suunnattuja erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille.

Tutkimuksesta tiedetään, että rahapeliin ongelmien syntymiseen nuorilla vaikuttavat rahapeliin runsas ja helppo saatavuus sekä mainonta. Nuorilla aikuisilla esiintyykin muita ikäluokkia enemmän rahapeliin ongelmia. 18–24-vuotiaiden keskuudessa rahapeliin ongelmia esiintyi THL:n viimeisimmän väestötutkimuksen (2019) mukaan 5,3 prosentilla. Myös alaikäiset nuoret kokevat rahapeliin ongelmia. Väestökyselyn mukaan alaikäiset 15–17-vuotiaat nuoret kokivat rahapeliin haittoja keskimääräistä jopa hieman enemmän (noin 4 %) kuin koko väestö (3 %).

Nuorimpien pelaamisesta tarvitaan lisätieto

Suomalaisnuorten rahapelaaminen on kuitenkin kaikkiaan vähentynyt viime vuosien aikana kaikissa ikäryhmissä (yläkoulu, lukio ja ammatillinen oppilaitos), mutta se on edelleen yleisempää meillä kuin muualla Euroopassa keskimäärin. Myös uusimmassa Kouluterveyskyselyssä nähtiin pitkän laskevan trendin jälkeen jonkin verran kasvua muun muassa peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisten viikoittaisessa rahapelaamisessa. Kasvua nähtiin myös am-

matillisten oppilaitosten 1.–2.-vuoden opiskelijoiden rahapelaamisessa sekä lukion 1.–2.-vuoden opiskelijapojilla.

EHYT ry:n rahapeliin haittojen ehkäisyyn tiimissä nämä tulokset ovat herättäneet paljon kysymyksiä. Johtuuko kasvu siitä, että alaikäiset ovat alkaneet pelata enenevässä määrin myös nettikasinoilla tai ns. pikakasinoilla, joihin ei tarvitse tehdä tunnistautuneena pelitiliä, vaan riittää, että on käytössä pankkitunnukset? Kansainväliset peliyhtiöt eivät valvo ikärajoja yhtä tarkasti kuin Veikkaus. Esimerkiksi Tanskan rahapeliviranomainen Spillemyndigheden tiedotti vastikään, että 15 % 15–17-vuotiaista oli pelannut vuoden aikana rahapelejä netissä. Asia kaipaisi lisätutkimusta Suomessa.

Rahapeliin ongelmat eivät näy päällellepäin, joten tunnistaminen kaikissa ikäluokissa on vaikeaa. Nuorilla ongelmaan liittyy usein kouluvaikeuksia, poissaoloja ja muutoksia käytöksessä tai mielialassa. Selittämätön rahankulu ja rahan lainaaminen muilta saattavat olla merkkejä rahapelaamisesta. Paljon pelaavien kohdalla ajatukset ja puheenaikaiset voivat liittyä vahvasti rahapeleihin ja niiden pelaamiseen. Nuori saattaa olla esimerkiksi todella kiinnostunut urheiluviedonlyönnistä, ja puheet liittyvät tuleviin matseihin ja ”betseihin” niissä. Esimerkkiä saatetaan ottaa myös omasta lähipiiristä. Mikäli rahapelit ovat näkyvästi läsnä ja puheissa omassa perheessä, voi se altistaa nuoren rahapeliin haittoille nyt tai myöhemmin elämässä.

Puheeksi matalalla kynnyksellä

On hyvä pitää mielessä, ettei rahapelaamisen tulisi lainkaan kuulua lapsuuteen ja nuoruuteen, joten myös rahapeliko-keilut on hyvä ottaa puheeksi nuorten kanssa. Nuorelta kannattaa kysyä rahapelaamisesta, vaikka asia ei olisikaan aiheuttanut huolta. Joskus riittää, että nuoren kanssa puhutaan rahapelaamiseen liittyvistä riskeistä ja korjataan mahdollisia virheellisiä uskomuksia, jotka voivat liittyä esimerkiksi rahapelaamisen voiton todennäköisyyteen tai rahapelaamisen yleisyyteen muiden ikätoverien keskuudessa.

Toisaalta jos pienikin huoli herää, avun piiriin auttaminen on todella tärkeää. Ensisijaisesti apua saa oman hyvinvointialueen perusterveydenhuollon palveluista, sosiaalihuollon palveluista tai esimerkiksi opiskeluhuollosta eli terveydenhoitajalta, kuraattorilta tai psykologilta. Niin läheisiä, pelaajia kuin ammattilaisiakin auttaa valtakunnallinen Peluuri.

Uusia eväitä ehkäisevään työhön

Lapsia ja nuoria suojaavat rahapeliin haittoilta erityisesti hyvät ja turvalliset perhe- ja ystävyys-suhteet sekä turvallinen lähiympäristö eli koti, koulu ja harrastukset. Sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen vahvistaminen ovat merkittävässä roolissa päihde- ja pelihaittoja ehkäisevässä työssä.

On tärkeää, että nuorella on harrastuksia ja mielenkiinnon kohteita muuallakin kuin verkossa. Harrastusympäristön pitäisi olla rahapeleistä vapaa ja esimerkiksi joukkuelajeissa on tärkeää, että aikuinenkaan ei pelaa rahapelejä esimerkiksi pelimatkoilla.

Uusia eväitäkin nuorten rahapeliin haittojen ehkäisyyn on tarjolla. THL:n, EHYT:n ja muiden toimijoiden tuottama Nuorten pelaaminen -verkkosivusto julkaistiin hiljattain. Se tarjoaa kasvattajille ja nuoria kohtaaville tietoa ja työkaluja nuorten raha- ja digipelaamisen ymmärtämiseen ja käsittelyyn. Sivulla tarjotaan myös tietoa siitä, miten tunnistaa haitallinen raha- ja digipelaaminen ja miten ottaa asia puheeksi.

Lue lisää: <https://thl.fi/fi/web/alkoholitupakka-ja-riippuvuudet/rahapelit/nuorten-pelaaminen>

Tulevaisuuseminaarissa paikalla oli runsas joukko luottamushallintoa ja kasvokkaisia kohtaamisia pidetään tärkeänä jatkossakin.

Teksti: Sarianna Palmroos

Kuva: Jiri Sironen

LUOTTAMUSHALLINTO POHTI EHYTIN TULEVIA PAINOPISTEITÄ

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n luottamushallinto kokoontui elokuun lopussa Helsingissä valtuuston kokoukseen ja tulevaisuusseminaariin.

SEMINAARIN ALUSTUKSISSA pu-reuduttiin muun muassa EHYT:n strategiaan ja ehkäisevän päihdetyön tulevaisuuskenaarioihin. Tulevaisuus-työskentelyssä luottamushallinto pääsi tuomaan esiin näkemyksiään siitä, mi-hin suuntaan EHYT voisi kehittyä tu-levaisuudessa.

Tulevaisuus-työskentelyssä keskityttiin erityisesti kolmeen teemaan, joita olivat dialogisuuden edistäminen jär-jestön toiminnassa, ehkäisevän päihde-työn pääviestit sekä uudet kumppanu-

det ja avaukset. Työskentely tapahtui ryhmissä, joissa kussakin oli mukana myös EHYT:n laajennetun johtoryh-män jäseniä. Työskentelyn tavoitteena oli paitsi määrittellä yhdessä järjestön tulevaisuuden suuntaa myös vahvistaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta luotta-mushallinnon ja EHYT:n toimiston välillä.

Dialogisuus-teemaan liittyen ryh-missä esitettiin monia erinomaisia ehdotuksia luottamushallinnon ja toimiston välisen vuorovaikutuksen

vahvistamiseksi. Luottamushallinnon aktiivinen toiminta EHYT:n äänenä nähtiin tärkeäksi. Tämän työn tueksi toivottiin valmista vaikuttamistoimin-taan soveltuvaa materiaalia sekä sää-nöllistä tiedotusta EHYT:n tärkeim-mistä viesteistä ja vaikuttamiskärjistä. Aluefoorumeita pidettiin hyvinä dia-logisuuden foorumeina. Tapaamisten suhteen toivottiin aikaa varattavan kes-kustelulle sekä lähitapaamisia virtuaa-listen rinnalla.

Ehkäisevän päihdetyön pääviestit -teeman yhteydessä pohdittiin, miten ehkäisevän päihdetyön tärkeyttä voi puolustaa ja millaisia argumentteja viestinnässä kannattaa korostaa. Useammassa ryhmässä katsottiin tärkeäksi viestiä, että ehkäisy on edullisempaa kuin korjaus: kuluerän sijaan ehkäisevä työ tulisi nähdä investointina. Muita esiin nostettuja näkökulmia olivat muun muassa sosiaaliset ja terveydelliset perusteet, kansantalous sekä kansalaisten oikeus hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Myös järjestöjen tekemän työn arvon esiin nostamista pidettiin olennaisena: julkisilla palveluilla ei pystytä korvaamaan järjestöjen tekemää ruohonjuuritason työtä, ja toisaalta järjestöjen tekemä ehkäisevä työ ehkäisee palvelutarpeita.

Uusiin kumppanuuksiin ja avauksiin liittyen luottamushallinto piti tärkeänä entistä tiiviimpiä yhteyksiä hyvinvointialueiden sekä kansainvälisten kumppaneiden suuntaan. Tiiviimpää ja suurempaa yhteistyötä toivottiin myös muiden asiantuntijajärjestöjen kanssa esimerkiksi lausuntojen ja kannanottojen valmistelussa. Vahvistettaviksi kumppanuuksiksi ehdotettiin monien muiden ohella eläkevakuutusyhtiöitä, työelämäjärjestöjä, puolustusvoimia sekä lapsi- ja perhejärjestöjä. Uutena avauksena esitettiin idea uuden teknologian ja erilaisten somealustojen monipuolisemmasta hyödyntämisestä ehkäisevässä päihdetyössä.

Tilaisuuden jälkeen kaikista ehdoksista koostettiin yhteenvedo. Kunkin teemaan määritettiin seurattavat toimenpiteet, joiden käsittelyä jatketaan tulevissa valtuuston kokouksissa. Kaiken kaikkiaan tilaisuuden osallistujat pitivät tulevaisuustyöskentelyä onnistuneena ja antoisana: oli tärkeää päästä keskustelemaan yhdessä näistä asioista. Vastaavanlaista ryhmätyöskentelyä ja luottamushallinnon osallistamista toivottiin jatkossakin.

Kolumni

Innostusta oppimisen ääreltä

Pääsin opiskelemaan oppisopimusopiskelijana viestintää ja markkinointia Rastor Instituuttiin. Vuosi sitten päättäessäni kasvatus- ja koulutusalan johtamisen opinotani 57-vuotiaana vannon lopettavani opiskelut, mutta innostuin kuitenkin jälleen. Koen, että opiskelu on ykkössijalla pitämään yllä osaamista ja motivaatiota työelämässä. Strukturoidun koulutuksen lisäksi Rastorin valmennuksessa opimme toisiltamme kulttuuria, tapoja, empatiaa, ymmärrystä, monenlaisia asioita. Minulle paras oppiminen tapahtuu yhdessä ja silloin, kun voi asiaa soveltaa keskustellen ja opettaen muille.

Oppiminen on harvoin pelkkää voittokulkua. Lähdin tähänkin koulutukseen kiinnostuneena ja motivoituneena opiskelemaan viestintää ja markkinointia. Samalla muistutan itselleni, että matkan varrelle tulee yllätyksiä: kiireen tuntua, työläitä oppimistehtäviä, tylsiä aiheita. Kiireen tuntuun otan mukaan keskittymisen ja yritän välttää ”multitaskaamista”, koska se heikentää oppimista. Liian tutujen ajatusten äärellä muistutan itseäni tutkijan hatusta, jolla pyrkisin uteliaana tarkastelemaan asioita uusista näkökulmista. Tutustuminen uusiin ihmisiin voi kuormittaa ja silloin on hyvä löytää avoin mieli uusien tilanteiden ja ideoiden äärelle.

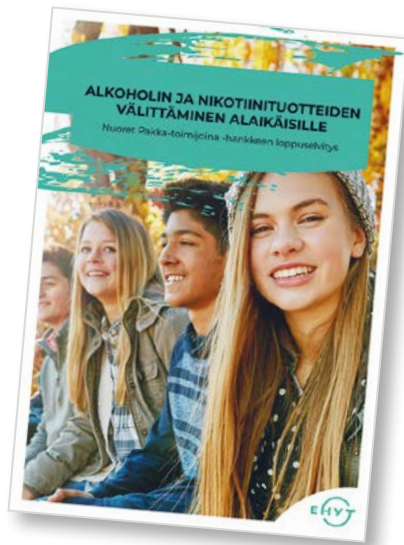
Oppimisen edellytyksenä on myös työkalut. Pitkän kokemuksen omaavana edelleen mietin, miten opin parhaiten? Tulenko käyttämään hyväksi kehitettyä pomodoro-tekniikkaa, ruutukaappauksia, word-muistiinpanoja, muistivihkoja? Kynää ja paperia varmasti. Tulokseksi opiskelusta odotan uutta osaamista, työkaluja ja tietoa, joita haluan hyödyntää työssäni. Entä ehdinkö palautua riittävästi? Hyvä uni auttaa siirtämään asioita pitkäkestoiseen muistiin ja tuo ahaa-elämyksiä. Siispä on pidettävä huolta riittävästä unesta. Palautumisen kannalta kalenterissani on oltava asioita, jotka ovat merkityksellisiä: tanssiharrastus, ystävien tapaaminen ja ruoanlaitto kumppanin kanssa.

Toivon, että nämä ajatukset herättelevät sinua, kun mietit, löytyisikö kalenterista aikaa oppia, saada uutta tietoa ja työkaluja itsellesi. Ylpeänä kannustan sinua tutustumaan EHYT:n uuteen verkko-oppimisympäristöön, josta löydät itsenäisesti opiskeltavia kursseja. Tälle ehytkouluttaa.fi -alustalle on rakennettu kursseja mm. nuorisovaltuustojen ammattilaisille, oppilaitoksissa työskenteleville ja urheiluseuratoimijoille. EHYT:n ammattilaisten tiimi seuraa ja kehittää tätä oppimisalustaa sekä luo sinne uusia kursseja jatkuvasti. Tällä hetkellä verkkokurssit vievät aikaa muutaman tunnin ja jos kurssin suorittaa, niin siitä saa osaamismerkin.

Verkkosivujamme muokattiin myös tilattavien koulutusten osalta. Sivuilta pääset näkemään koulutuskokonaisuudet ja tilamaan mm. oppilaitoksille suunnattuja kokonaisuuksia tai esimerkiksi kasvatus- ja sote-alan ammattilaisille suunnattuja webinaareja tai lähikoulutustilaisuuksia.

Onko sinun kalenterissasi aikaa kartuttaa tietoa ja taitoa ehkäisevän päihdetyön osajana, pelikasvattajana tai rahapelaamisen puheeksi ottajana? Uskon, että voimme EHYT:ssä antaa tukea työhösi, innostaa kohtaamisiin ja auttaa arjen elämän keskusteluissa sekä ajankohtaisen tiedon soveltamisessa.

Päivi Puranen

Alkoholin ja nikotiinituotteiden välittäminen alaikäisille -selvitys

Nuoret Pakka-toimijoina -hankkeen loppuselvitys Alkoholin ja nikotiinituotteiden välittäminen alaikäisille on julkaistu lokakuussa 2023.

Selvityksen tarkoituksena oli kartoittaa Nuoret Pakka-toimijoina -hankkeen yhteistyöoppilaitosten oppilaiden ja opiskelijoiden suhtautumista alkoholin ja nikotiinituotteiden välittämiseen alaikäisille. Mistä nuoret saavat alkoholia ja nikotiinituotteita, miten he suhtautuvat alkoholin ja nikotiinituotteiden alaikäisille välittämiseen? Miten välittäminen näkyy sosiaalisessa mediassa ja kuka on vastuussa seurauksista?

Selvityksen on kirjoittanut tutkija Tiina Pajuvirta ja se on jatkoa vuonna 2021 tehdylle alkuselvitykselle.

Tutustu selvitykseen EHYTin verkkosivujen materiaalipankissa: www.ehyt.fi/tuote/alkoholin-ja-nikotiinituotteiden-valittaminen-alaikaisille-nuoret-pakka-toimijoina-hankkeen-loppuselvitys

Tositietoa nikotiinista

Tositietoa Nikotiini -esitteen tiedot on uusittu syksyllä 2023. Mukana on tietoa myös nikotiinipusseista ja sähkösavukkeista. Esite on faktapaketti nuorten kanssa käytävän päihdekeskustelun tueksi. Se soveltuu tietoisuusi opetuksen ja keskustelun välineeksi. Tositietoa-esitesarjassa on julkaistu esitteet myös alkoholista ja kannabiksesta.

Tutustu esitteeseen EHYTin materiaalipankissa www.ehyt.fi/tuote/tositietoa-nikotiini-esite

Pakka-kävely – opas kävelyn vetäjälle

Pakka-kävely on peruskoulun 7-luokkalaisille suunnattu oppitunti, joka tehdään kävelen oppilaitoksen lähialueella. Kävelyn aikana keskustellaan päihteiden käytön aiheuttamasta turvattomuudesta julkisissa tiloissa, sekä päihteiden välttämisestä julkisissa tiloissa ja sosiaalisessa mediassa. Samalla nuoret vastaavat anonyymiin kyselyyn, jolla kartoitetaan heidän kokemuksiaan edellä mainituista teemoista omalla asuinpaikkakunnallaan. Huomioimalla kerätty tieto paikallisessa päätöksenteossa, voidaan lisätä nuorten osallisuutta sekä ympäristön ja palvelujen yhdenvertaisia käyttömahdollisuuksia ja vähentää turvattomuuden kokemuksia julkisilla paikoilla.

Opas on tarkoitettu Pakka-kävelyn järjestäjälle. Oppaaseen kannattaa tutustua huolellisesti ennen kävelyä, sillä se sisältää ohjeet etukäteisvalmisteluun sekä kävelyn toteuttamiseen. Opas on saatavana myös ruotsinkielisenä.

Tutustu oppaaseen:

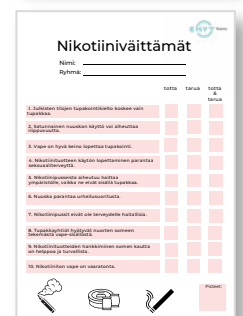
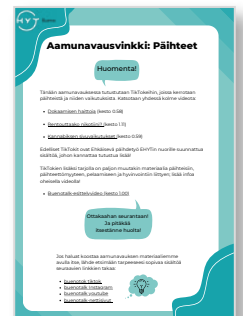
www.ehyt.fi/tuote/pakka-kavely-opas-kavelyn-vetajalle

Uutta materiaalia yläkouluihin ja toiselle asteelle

Nikotiiniväittämät -totta vai tarua -lomakkeen nikotiinituotteita koskevien väittämien avulla nuoret pääsevät pohtimaan yleisiä tupakkaan, nuuskaan, sähkösavukkeeseen (vapeen) ja nikotiinipusseihin liittyviä mielikuvia ja uskomuksia. Väittämiä voit käyttää esim. ständillä, rastiradalla ja keskustelun virikkeenä. Väittämiä voi hyödyntää niin oppilaitoksissa, nuorisotiloissa, asuntoloissa kuin työpajoillakin. Tulostettavien väittämien lisäksi saatavana ovat ohjaajan ohjeet sekä oikeat vastaukset perusteluineen. Vastaukset perustuvat tutkittuun tietoon. Niiden läpikäyminen oikaisee vääriä uskomuksia ja antaa uutta näkökulmaa.

Yläkouluun ja toiselle asteelle suunnattujen aamunavausvinkkien aamunavaukset rakentuvat EHYTin nuorille suunnattujen TikTok -videoiden pohjalle. TikTok -kanava @buenotok sisältää päihteisiin, päihdeettömyyteen, pelaamiseen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja. Videoiden kautta avulla nuori saa tietoa mm. päihteistä ja uusia näkökulmia moniin eri nuoruuden ilmiöihin liittyen.

Materiaalit ovat saatavilla verkkosivujemme materiaalipankissa: www.ehyt.fi/kohderyhma/kasvatustal

KUVA: MINNA LEHTINEN

Tilaa valokuvanäyttely!

Jos ajatellaan, etteivät pienet lapset näe tai ymmärrä ympäristössään tapahtuvia asioita, moni lapsen pohdinta voi jäädä hänen omakseen. Lasten kanssa harvemmin keskustellaan päihtyneiden kohtaamisesta, vaikka lapset näkevät näitä tilanteita ulkona liikkueensa.

EHYTin Kaupunki kuuluu kaikille ja Staden tillhör alla -hankkeissa kehitetään alakouluihin oppimateriaalia, jonka kautta lapset oppivat miten he voivat pitää itsensä turvassa kohdatessaan päihtyneen tai sekavasti käyttäytyvän ihmisen.

Jotta lapsi saisi myös ymmärrystä erilaisia elämäntilanteita kohtaan, kolmosluokkalaisten kanssa asiaa pohditaan valokuvien kautta. Valokuvissa esiintyy päihteitä käyttäviä tai käyttäneitä ihmisiä sekä heitä tukevia ihmisiä.

Nämä kuvat ja lasten ajatukset päihteitä käyttävistä ihmisistä ovat saaneet uuden muodon kiertävänä Mitä sulle

kuuluu? | Hur mår du? -valokuvanäyttelynä.

Valokuvanäyttelyssä vuoropuhelua käydään lasten ja aikuisten välillä ilman, että he ovat kohdanneet toisiaan. Lukuisat lasten esittämät kysymykset kuvaavat heidän ajatuksiaan ihmisestä, joka käyttää päihteitä. Lasten pohdinnat pohjautuvat heidän omiin kokemuksiinsa kaupungilta.

EHYTin jäsenyhdistykset voivat tilata näyttelyn ripustettavaksi esimerkiksi tapahtumiinsa. Näyttely tarvitsee tilan kymmenelle A3-kokoiselle kuvalle, joiden ylä- ja alapuolelle tulevat lasten pohdinnat. Lainattava näyttelypakkaus sisältää kaiken tarvittavan näyttelyn rakentamiseksi. Sovi näyttelyn aikataulusta ja toimituksesta ottamalla yhteyttä oman alueesi asiantuntijaan.

Yrityksiä kannustetaan lahjoittamaan jouluna Elokoloille

Tänä jouluna kannustamme yrityksiä lahjoittamaan joululahjarahat Elokolo-kohtaamispaikolle. Varat aiotaan käyttää joulujuhlien järjestämiseen.

Elokolo-kohtaamispaikoista on monelle muodostunut tärkeä yhteisö, joten joulun viettäminen yhdessä tuttujien ja kavereiden kanssa olisi erittäin toivottu joululahja.

Yrityslahjoitus on vastuullinen vaihtoehto perinteisille liike- tai joululahjoille. Lahjoittaminen onnistuu tilisiirrolla, Mobilepaylla tai valitsemalla valmiin tuotteen verkkokaupastamme.

Myös yksittäiset ihmiset voivat lahjoittaa rahaa Elokolojen joulujuhliin, lue lisää aiheesta nettisivuiltamme!

Lisätietoja: www.ehyt.fi/lahjoita/yrityskumppanuus

Henkilökuvassa Marja-Liisa Nevala, Kauhavan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry:stä

Teksti: Jesse keskinen Kuva: Aijjoos-toiminta

Missä yhdistyksessä toimit ja mikä on roolisi siinä? Millaista toimintaa yhdistyksellänne on?

Toimin Kauhavan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry:ssä ja olen kehittämispäällikkönä Aijjoos-toiminnassa.

Aijjoos-toiminnan tavoitteena on ikäihmisten hyvinvoinnin vahvistuminen. Kotona asuvien ikäihmisten hyvinvointia tuetaan vertais-, vapaaehtois- ja asiantuntijatoiminnan avulla. Toiminta-alueena on Evijärvi, Kauhava ja Lappajärvi. Toiminnassa huomioidaan laajasti ehkäisevä päihdetyö ikääntyneiden parissa erilaisten teematapahtumien sekä ryhmätoiminnan sisällöissä.

Aijjoos on Etelä-Pohjanmaan murretta ja tarkoittaa ajoissa. Aijjoos-toiminnassa oli vuonna 2022 erilaisia ryhmiä 40, joissa oli yhteensä 640 eri osallistujaa. Osallistumiskertoja ryhmissä oli yli 6 000. Koko toimintaan osallistui yli 1 300 eri henkilöä ja osallistumiskertojakin kertyi yli 13 000. Aijjoos-toiminnan lisäksi yhdistyksen toimintaan kuuluu mm. Helmipalvelut, joissa tarjotaan vuokra-asuntoja ja ateriapalveluja. Yhdistykseltä voi tilata myös kokoustiloja ja -tarjoiluja.

Miksi lähdit mukaan yhdistystoimintaan? Mikä siinä on parasta?

Yhdistystoimintaan olen lähtenyt jo nuorena. Olin kerhohajaajana 4H-yhdistyksessä. Opiskeluaikana kiinnostuin järjestötoiminnasta harjoittelujen ja opinnäytetyön kautta. Valmistuttuani sain ensimmäisen työpaikan Suomen Reumaliitosta, ja työskentelin siellä muutaman vuoden. Tämän jälkeen olen toiminut monissa järjestöissä erilaisissa kehittämis- ja asiantuntijatehtävissä.

Ihan parasta järjestötoiminnassa on saada toimia lähellä ihmistä. Järjestöjen joustavuus ja ketteryys mahdollistaa nopean reagoimisen ihmisten tarpeisiin. Järjestöjen toiminnassa saa kehittää koko ajan uutta. Ei tarvitse jämähtää vanhoihin toimintatapoihin,

vaan voi kokeilla uusia. Järjestötoiminta ei ole organisaatiolähtöistä vaan kansalaiskeskeistä.

Mikä on yhdistystoiminnassa kokemasi kohokohta?

Yksittäisistä kohokohdista nousee esiin Aijjoos-toiminnan saama Vuoden vanhusteko -palkinto, jonka myönsivät Vanhustyön keskusliitto ja Eläkevakutusyhtiö Ilmarinen. Saimme palkinnon Ikäihminen kehittäjänä -toimintamallista. Toiminnassamme korostuu se, että ikäihminen on omien palveluidensa osaan kehittäjä ja paras asiantuntija. Me työntekijät omissa toiminnassamme mahdollistamme tämän asiantuntijuuden käyttöönottamisen.

Millaiselta tulevaisuus yhdistyksessä näyttää?

Tulevaisuus näyttää toiveikkaalta, koska Suomen väestö pitkäikäistyy. Toiminta-

alueemme on ikärikasta seutua, ja täällä on paljon aktiivisia osallistujia. Ikäkauma ikäihmisissäkin on suuri, kun puhutaan 60+ väestöstä. Yleensä ikäihmiset yhdistetään yhdeksi massaksi, mutta sillä on suuri ero, oletko juuri eläköitynyt tai esimerkiksi 90-vuotias. Toiminnan pitää olla monipuolista, että jokaiselle löytyy mielekästä tekemistä. Ikäihmiset ovat nykyään todella kiinnostuneita omasta hyvinvoinnistaan, ja he ovat aktiivisia toimimaan hyvinvointinsa eteen.

Huoliakin kuitenkin on, mm. toiminnan rahoituksesta. Saavatko pienet toimijat tulevaisuudessakin sekä valtakunnallisia että alueellisia avustuksia ennaltaehkäisevään työhön?

Ikäihmisten tarpeet ovat muuttuneet viimeisen 15 vuoden aikana. Järjestöissä tuleekin olla hereillä, että huomaamme riittävän ajoissa muuttuvat tarpeet ja pystymme vastaamaan niihin AIJJOOS.

Mitä kuuluu ?

Raisio

RAISIO Eläkeläisfestareita vietettiin Raisiossa 6.10. vanhustenviikolla. Luentosalin ohjelman lisäksi oli kirjaston aulassa yhdistysten esittelypöytiä ja Terveys ry:n Raision alueyhdistys oli mukana.

Turku

TURKU Turun Elokolon Eränkävijät ovat tehneet vuonna 2023 kahdeksan reipasta patikkaretkettä. Matkat ovat vaihdelleet 7-10 km välillä. Kaikille sopivien nuotioretkien lisäksi nämä pitemmän matkan patikoinnit ovat olleet Elokolon kävijöille sopivan liikunnallista tekemistä. Metsässä on nautittu yhdessä nuotolla omista eväistä ja välillä mukana on ollut myös lättypannu tai tikkupullia.

Rovaniemi

ROVANIEMI Syyskuinen ajokunto-tapahtuma Neste Reissumiehessä Rovaniemellä sujui hyvässä hengessä järjestöjen yhteistyössä. Mukana oli mm. Rovaniemen seudun Terveys ry. Ajokuntovinkit ja pullakahvit kiinnostivat kulkijoita.

Rovaniemen seudun Terveys ry lahjoitti lautapelejä Rovaniemen Erkkilänkujan päivätoimintaan. Päivätoiminnan asiakkaat ja ohjaajat vastaanottivat pelit, jotka kävi luovuttamassa yhdistyksen rahastonhoitaja **Pirjo Lamminparras**.

Oulu

OULU Oulun Seudun EHYT ry oli mukana Asunnottomien yön tapahtumassa Rotuaarinaukiolla jakamassa materiaalia ja kohtaa-
massa kävijöitä.

Siilinjärvi

SIILINJÄRVI Pikku-Marjan kekrijuhlat järjestettiin Siilinjärven Pöljän kylällä 28.10. Siilinjärven kulttuuritoimen, seurakunnan ja monien yhdistysten kanssa. Osallistujia kävi tapahtumassa 385. Terveys ry:n Siilinjärven paikallisyhdistys ry veti lapsille luontoaiheista rastirataa. EHYTin pisteellä opeteltiin tunnistamaan supervoimia mөлkkypelin avulla ja harjoiteltiin kiitollisuutta kiitosseinällä.

JÄRJESTÖTOIMINNAN AJANKOHTAISET

Jiri Sironen

Järjestötoiminnan ajankohtaiset

Katse kohti tulevaa vuotta

Kulunut vuosi on ollut EHYTissä vilkas edustajakokouksen, uuden valtuuston aloittamisen, aluefoorumien sekä eduskuntavaali- ja hallitusohjelmavaikuttamisen merkeissä. Tuleva vuosi on tapahtumiltaan hieman rauhallisempi. Päihdepäiviäkään ei vuonna 2024 järjestetä isona tapahtumana.

Tulevasta vuodesta ei silti ole tulossa yhtään tätä vuotta vähemmän merkityksellinen. Tästä pitävät huolta Orpon hallituksen lakihankkeet, joilla lisätään alkoholin, nikotiini- ja mahdollisesti myös rahapelien saatavuutta. Lisäksi lukuisat säästötoimet sosiaaliturvaan ja ihmisten toimeentuloon kurjistavat erityisesti pienituloisten ja huono-osaisten tilannetta sekä lisäävät yhteiskunnan polarisaatiota.

Tässä tilanteessa sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnan merkitys kasvaa entisestään. Järjestöillä onkin nyt iso tehtävä vaikuttaa, että hallituksen kaavailema 100 miljoonan euron leikkaus STEA:n tukiin vuodesta 2027 alkaen ei toteutuisi. Vaikuttamistyössä on tärkeää tuoda esille, mitä leikkaukset tarkoittaisivat ihmisten ja toiminnan kohderyhmien näkökulmasta. Kyseessä ei olisi leikkaus vain abstraktisti järjestöiltä tai niiden hallinnosta, vaan suoraan ihmisiltä, heidän saamastaan tuesta ja vertaistoiminnasta.

Alkavana vuonna STEA:n avustuksiin on valtion budjetissa esitetty noin 383 miljoonaa euroa, mikä on noin 10 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna. Kustannukset ja palkkakustannukset ovat toki kasvaneet viime vuosina. Yhtä kaikki, järjestöissä odotetaan jälleen joulukuun alussa STEA:n avustusedotusta.

Toimintatuki vuodelle 2024

EHYT'in jäsenjärjestöilleen jakama toimintatuki on ollut viime vuosina 70 000 euron luokkaa. Toimintatuen päätavoitteena on edistää paikallista ehkäisevän päihdetyön vapaaehtoistoimintaa sekä tukea kansalaisten ja heidän yhteisöjensä aktiivista osallistumista päihdehaittojen ehkäisemiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tukea ei voi hakea yhdistys, joka saa jo jotain STEA:n avustusta.

Toimintatukea voi jälleen hakea joulukuusta tammikuuhun. Nyt on hyvä aika miettiä, mitä toimintaa yhdistyksenne

haluaisi ensi vuonna järjestää. Onko mielessä jotain uusia ideoita toiminnaksi? Tai tämän vuoden onnistumisia, joita voisi tehdä ensi vuonna entistä isommin ja paremmin mainostaen. Tukea voi saada maksimissaan noin 4000 euroa, joten avustettavaa toimintaa kannattaa miettiä näissä puitteissa.

Vuoden käynnistää jälleen Tipaton tammikuu. Muut vuoden kampanjat voi tarkistaa EHYT'in julkaisemasta kampanjavuosikellojulistesta. Lisää ideoita vuoden toiminnaksi saat tästä lehdestä. Aina voi ottaa yhteyttä myös alueellisiin asiantuntijoihin tai keskustuimistolle keskustellakseen toimintamahdollisuuksista ja -ideoista.

Jos olette saaneet nyt kuluvalle vuodelle toimintatukea, tulee teidän raportoida tuen käytöstä sähköisellä lomakkeella vuoden loppuun mennessä ja liittää raporttiin kirjanpidon tosite. Huomaattehan että STEA:n ohjeistusten mukaisesti pyydämme kaikkia toimintatuen saajia toimittamaan kustannuspaikkakohtaisen kirjanpidon otteen raportoinnin yhteydessä.

Raportointiohje ja lomake löytyvät verkkosivulta, ja kerromme myös mielellämme aiheesta lisää. Lue lisää ja hae tukea ensi vuodelle osoitteessa www.ehyt.fi/toimintatuki

Aluefoorumien kuulumisia

On ollut mahtavaa nähdä paljon uusia ja vanhoja kasvoja syksyn alueforumeissa Lahdessa ja Rovaniemellä. Lahdessa osallistujamäärä rikkoi 50 rajapyykin ja Rovaniemellä oli pitkestä etäisyyksistä huolimatta paikalla 25 henkilöä. Tätä kirjoitessa Tampereen aluefoorumi on juuri tulossa ja sinnekin on osallistumassa 45 jäsenyhdistysaktivia.

Muistakaa antaa palautetta aluefoorumeista, jotta ensi vuonna voimme tehdä tapaamisista entistä parempia.

Jatketaan aktiivista toimintaa ja kohtaamisia ensi vuonna.

EHYT ry kiittää lämpimästi kaikkia vapaaehtoisiaan jäsenyhdistyksissä, kohtaamispaikoissa ja kaikissa muissa toiminnoissa, ja toivottaa jokaiselle oikein hyvää joulun ja uuden vuoden aikaa!

- Tipaton tammikuu -kampanja
- Toimintatukihakemusten jättäminen EHYT ry:lle

- Mediataitoviikko (helmikuun toinen viikko)
- Ystävänpäivä 14.2.
- Toimintatukipäätökset

- Vuosikokoukset (jonka jälkeen ed. vuoden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen toimittaminen EHYT ry:lle).

- Selvänä liikenteessä -kampanja
- Maailman terveyspäivä 7.4.

- Selvin päin kesään -kampanja
- Päihdepäivät 10.-11.5.2023
- Maailman tupakaton päivä 31.5.

Lämmin vanhemmuus -hanke käynnistynyt Pohjois-Savossa

VANHEMMUUSTAITOJEN tukeminen on todettu yhdeksi parhaista keinoista ehkäistä lapsen päihdekokeiluja. EHYTissä alkoi tänä syksynä hanke, jonka tarkoituksena on tukea vanhempia ja kouluttaa heitä kohtaavia ammattilaisia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen alueella toimiva Lämmin vanhemmuus -hanke keskittyy huoltajien tukemiseen. Hankkeen aikana järjestetään vanhemmille ja perheille suunnattuja tapahtumia yhteistyössä kuntien ja paikallisten järjestöjen kesken. Lisäksi toteutetaan viestintää ja vahvistetaan perhekeskuspalveluiden henkilöstön osaamista ennalta ehkäisevästä päihdetyöstä.

Kun vanhempi osaa suhtautua lapseensa lämmöllä ja asettaa rajoja, suojaa se lasta riskikäyttäytymiseltä ja päihteiden käytöltä.

Lämmin vanhemmuus – vanhemmat ehkäisevän päihdetyön toimijoina -hankkeessa tuetaan ala- ja yläkouluikäisten vanhempien vanhemmuustaitoja ja rohkaistaan heitä luontevasti ottamaan päihteet puheeksi kotona lasten ja nuorten kanssa.

Lämpimällä vanhemmuudella tarkoitetaan läsnä olevaa kohtaamista, positiivisten ominaisuuksien huomiointia, kehua ja kannustamista. Yhtä lailla tärkeää on asettaa rajoja ja keskustella niistä lasten kanssa. On tärkeää olla

tietoinen, mitä lapsi tekee vapaa-ajalla ja tuntee hänen ystävänsä. Kaikki nämä keinot voivat suojata lasta päihdekokeiluilta. Vanhemmille voi tulla yllätyksenä uudet päihdeilmiöt lasten ja nuorten keskuudessa. Tai heillä voi olla ajatus, ettei tämä meitä koske.

“Ehkäisevä päihdetyö koskee meitä kaikkia. On tärkeää, että vanhemmat saavat ajantasaista tietoa päihdeilmiöstä ja vinkkejä siihen, miten ohjata lapsia ja nuoria päihhteettömyyteen ja miten jutella päihteistä lasten kanssa. Myös tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu on tärkeä teema perheiden kanssa,” kertoo EHYT ry:n hanketyöntekijä **Satu Mustonen**.

Vanhemmuuden vahvistuminen, lasten ja nuorten mielenterveyden vahvistuminen, alaikäisten nuorten päihhteettömyys ja nuorten huume-kokeilun ja käytön ehkäisy ovat Pohjois-Savon hyvinvointitavoitteita, joita hanke myös tukee. Hanke on Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoittama.

Lisätietoja: Mustonen Satu,

Hanketyöntekijä, Itä-Suomi

044 7850 435

satu.mustonen@ehyt.fi

- Koulujen alkaminen
- Savuton Suomi -päivä
25.8.2023

- Lahjoita lämpöä -kampanja alkaa
- Liikenneturvallisuusviikko

- Vanhusten viikko
1.-8.10.2023
- 1710. Asunottomien yö (YK:n kansainvälinen päivä köyhyyden poistamiseksi)

- EPT-viikko (viikko 45)
- Peliviikko

- Anna lapselle raitis joulukampanja
- Vapaaehtoistoiminnan päivä
- Toimintatukiraportit EHYT ry:lle

Kuntien ehkäisevän päihdetyön rakenteet ovat edelleen vahvat

Teksti: Jiri Sironen

Vuoden alusta ehkäisevä päihdetyö on kuulunut sekä kuntien että hyvinvointialueiden lakisääteisiin tehtäviin. EHYTin kohdentaa yhteistyötä ja tukeaan molemmille.

TIIVISTYVÄ YHTEISTYÖ hyvinvointialueiden kanssa voi suunnata toimintaa sinne, missä tarve toiminnalle on isompi. Se voi myös tuoda työlle uusia resursseja.

THL:n ja aluehallintovirastot ovat seuranneet kuntien ehkäisevän päihdetyön (ept) tilaa vuosina 2020 ja 2023. Sote-uudistuksessa kuntien ept-perusrakenteet säilyivät lähestulkoon yhtä vahvoina kuin ennen uudistusta. Perusrakenteita ovat kunnan nimeämä vastaava toimielin, työtä ohjaavat suunnitelmat, yhdyshenkilö ja monialaiset työryhmät.

Vuonna 2023 81 % kunnista oli nimenyt ept:stä vastaavan toimielimen tai tehtävään valtuutetun työryhmän. 2020 vastaava osuus oli neljä prosenttiyksikköä pienempi (77 %). Edelleen osasta kunnista puuttui ept:stä vastaava toimielin. Toimielin, esimerkiksi kunnanhallitus tai hyvinvointilautakunta, huolehtii ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä ja johtamisesta kunnassa.

Ehkäisevä päihdetyö näkyi vahvasti kuntien toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa. 90 % kunnista oli huomionnut ept:n jossain kunnan toimintaa ohjaavassa suunnitelmassa vuonna 2023. Osuus oli pienempi kuin 2020 (96 %), sillä osa kunnista oli vasta valmistelussa suunnitelmia vuonna 2023.

Kunnallisia tai seudullisia ept:n mo-

nialaisia työryhmiä toimi 83 % kunnista vuonna 2023. Vuonna 2020 vastaava osuus oli hieman suurempi (86 %).

Kunnallisia tai seudullisia ept-yhdyshenkilöitä toimi 2023 93 % kunnista. Määrässä ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia.

Kunnan tulee mm. sovittaa yhteen eri hallinnonalojensa ept-toimet muiden toimijoiden kanssa. Ehkäisevää päihdetyötä tekevät hyvinvointialueet, poliisi, alkoholi- ja tupakkalain valvontaviranomaiset, elinkeinoelämä ja yleishyödylliset yhteisöt.

Sote-uudistus muutti ehkäisevän päihdetyön järjestämistapoja kunnissa. Kunnat ovat siirtäneet yhdyshenkilötehtäviä sote-toimesta kunnan omille hallinnonaloille, ja myös monialaisten työryhmien kokoonpanoissa korostuivat kuntien omat hallinnonalat.

THL:n tiedotteessa kehittämisspäällikkö **Jaana Markkula** kommentoi, että ehkäisevää päihdetyötä on liitetty aikaisempaa vahvemmin osaksi kuntien ja alueiden muita tehtäviä, kuten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Hänen mukaansa jatkossa on tärkeää kiinnittää huomiota kuntien ehkäisevän päihdetyön riittävään resursointiin ja toimeenpanoon sekä yhteistyömuotojen kehittämiseen hyvinvointialueiden kanssa.

THL:n erikoistutkija **Katariina War-**

peniuksen mukaan on merkittävää, että kunnat ovat saaneet alueellista ohjausta ja tukea ept-tehtäviensä uudelleen järjestämiseen. Tukea ovat antaneet aluehallintovirastojen lisäksi enenemässä määrin myös hyvinvointialueet, joilla on osaltaan ehkäisevän päihdetyön ohjaus- ja koordinaatiotehtäviä alueellaan.

EHYT asiantuntijoinen tukee niin hyvinvointialueiden kuin kuntien ept:n kehittämistä ja toimintaa sekä välittää tietoa ja ideoita sisällöistä ja menetelmistä työn tueksi. EHYT on saanut vuoden aikana viideltä hyvinvointialueelta taloudellista tukea toimintaan. Hyvinvointialueet ovat vielä hyvin erilaisessa vaiheessa niin ehkäisevän päihdetyön järjestämisen kuin järjestöavustusten myöntämisenkin suhteen, mutta ilmassa on säästöpainetta huolimatta positiivista kehitystä.

THL julkaisee loppuvuodesta laajemman raportin kuntakyselystä osoitteessa www.thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto

Lähde: Ehkäisevän päihdetyön rakenteet kunnissa ennen ja jälkeen sote-uudistuksen – vuosien 2020 ja 2023 kuntakyselyiden tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 35/2023. THL.

EHYT tukenasi ympäri Suomen

JIRI SIRONEN
osastopäällikkö,
alue- ja järjestötoiminta
p. 040 450 9077
jiri.sironen@ehyt.fi

SOILE TÖRRÖNEN
järjestöasiantuntija
p. 040 526 7201
soile.torronen@ehyt.fi

NIKKI PESONEN
asiantuntija
p. 050 509 8759
nikki.pesonen@ehyt.fi

TIMO GLAD
asiantuntija,
Elokolojen tiimipäällikkö
p. 040 527 1116
timo.glad@ehyt.fi

Pohjois-Suomi

SAIJA HIMANKA
asiantuntija
p. 050 439 1610
saija.himanka@ehyt.fi

SINIKKA KORPELA
asiantuntija
p. 0400 274 833
sinikka.korpela@ehyt.fi

Länsi-Suomi

JESSE KESKINEN
asiantuntija
p. 050 571 4818
jesse.keskinen@ehyt.fi

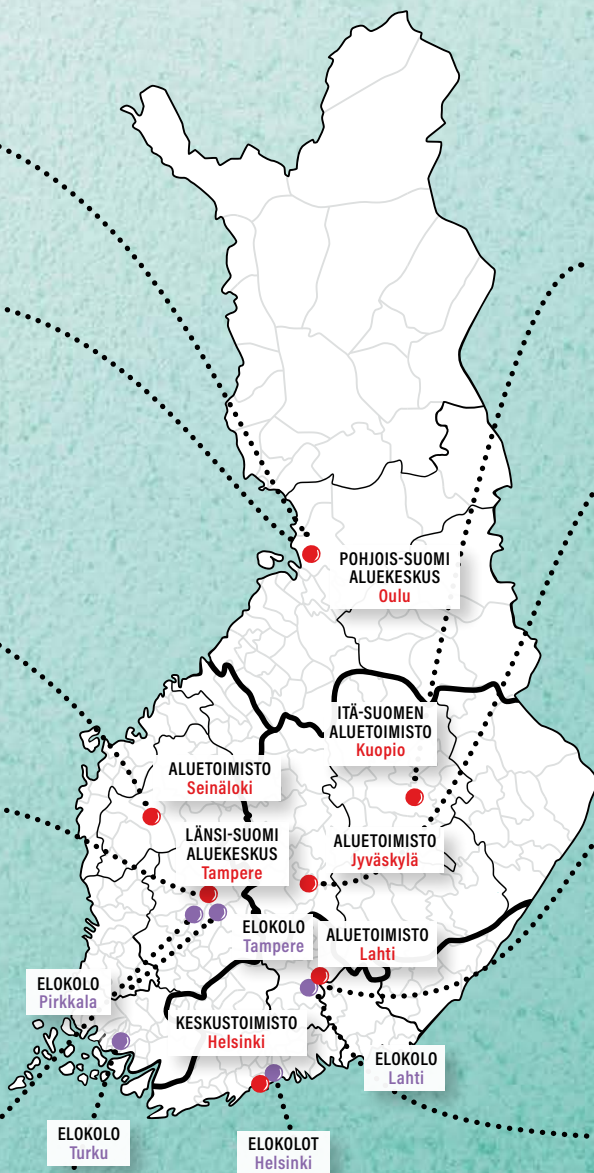
ANNE MIKKOLA
asiantuntija
p. 044 055 9920
anne.mikkola@ehyt.fi

MILLA KAUKANEN
toiminnanohjaaja
Tampereen ja Pirkkalan Elokolat
p. 050 407 1044
milla.kauhanen@ehyt.fi

LIISA ÄYRÄS
toiminnanohjaaja
Turun Elokolo
p. 040 455 2874
liisa.ayras@ehyt.fi

Itä-Suomi

ELISA AARNIO
asiantuntija
p. 050 571 0480
elisa.aarnio@ehyt.fi

HARRI JUKKALA
asiantuntija
p. 0400 274 823
harri.jukkala@ehyt.fi

Etelä-Suomi

HELI VAIIJA
asiantuntija
p. 044 510 0228
heli.vajja@ehyt.fi

JOUNI KORPELA
toiminnanohjaaja
Lahten Elokolo
p. 044 748 2989
jouni.korpela@ehyt.fi

MIKA MIKKONEN
toiminnanohjaaja
Helsingin Elokolat
p. 040 593 5305
mika.mikkonen@ehyt.fi

EHYTin koulutukset kootusti

EHYTin verkkosivujen koulutukset-osio on uudistunut. Tiedot erityyppisistä koulutuksista löytyvät nyt kootusti otsikon tilattavat koulutukset alta. Koulutuksia voi selata kohderyhmän, aiheen ja toteutustavan mukaan. Jokaisen koulutuksen yhteydestä löytyvät yhteystenkilöiden yhteystiedot ja muut tarpeellinen informaatio.

Tutustu koulutuksiin:

www.ehyt.fi/tilattavat-koulutukset

Tietoisku rahapelaamisesta

E-Elokolon rahapelitietoisku on erityisesti kohtaamispaikkojen kävijöille, vapaaehtoisille sekä yhdistystoimijoille suunnattu, mutta kaikille muillekin avoin tietoisku rahapelaamisen eri teemoista. Tietoisku pidetään verkossa Teams-alustalla.

Tietoisku teemalla "Välineitä oman talouden hallintaan" järjestetään keskiviikkona 13.12.2023 klo 10-10.45 Teams-alustalla. Varsinainen tietoisku kestää 30 min ja sen jälkeen on aikaa kysymyksille ja keskustelulle 15 min. Tietoiskussa on vieraana Teresa Tenkanen Takuusäätiöstä.

Ilmoittautumiset ja lisätiedot:

www.ehyt.fi/tapahtumat

Ensihuoli-koulutukset

ENSIHUOLI-KOULUTUS TARJOAA valmiuksia päihdeidenkäytöstä ja pelaamisesta syntyneen huolen puheeksi ottamiseen. Koulutuksessa opitaan puhumaan vaikeista asioista kunnioittavalla tavalla, toista rohkaisemalla ja tuemalla. Koulutus on maksuton ja tarkoitettu kaikille. Kohderyhmänä ovat henkilöt, jotka kaipaavat välineitä arkipäivän päihdehaittojen ja niistä syntyneen huolen kohtaamiseen ja puheeksiottoon ihmisenä ihmiselle.

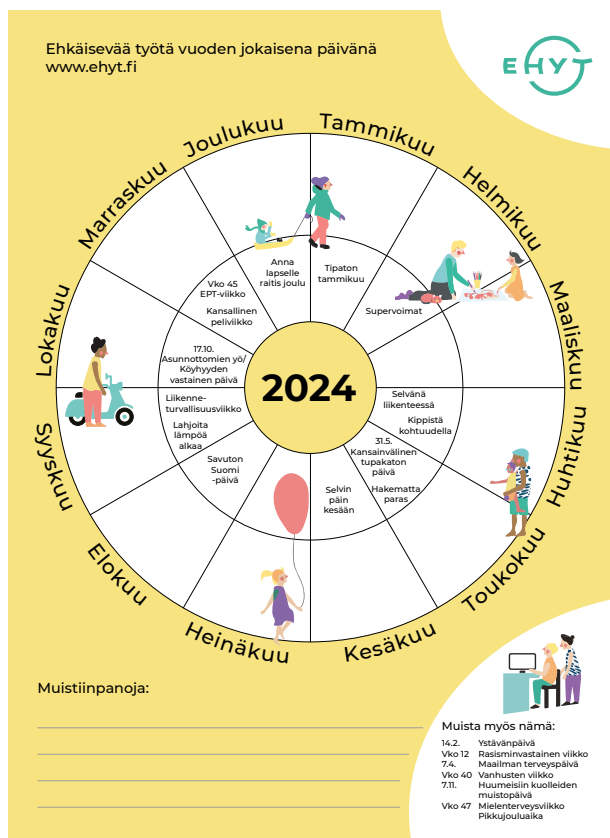
Koulutuksen tavoitteena on oppia tunnistamaan huoli ja löytää keinoja huolen ilmaisuun sekä antaa käytännön työkaluja lähipiirissä havaittuihin päihdehaittoihin puuttumiseen ja puheeksiottoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Koulutukset sisältävät keskustelua, teoriaa ja käytännön vinkkejä. Kouluttajina toimivat EHYT ry:n asiantuntijat.

Lisätietoa ja ilmoittautuminen: www.ehyt.fi/ensihuoli

Ajankohtaiset tiedot koulutuksista ja tapahtumista EHYTin tapahtumakalenterissa www.ehyt.fi/tapahtumat

Kampanjavuosi 2024

Vuoden 2024 kampanjoiden vuosikellojuliste jäsenyhdistysten ja muiden ehkäisevän päihdetyön kampanjoista kiinnostuneiden käyttöön on nyt tulostettavissa EHYTin verkkosivujen materiaalipankissa. A3-kokoisessa julisteessa on tilaa myös omille merkinnöille. Juliste tullaan postittamaan jäsenyhdistyksiin myös painettuna loppuvuoden aikana.

Vuoden suunnittelussa kannattaa huomioida mm. Kippistä kohtuudella -kampanja, jonka EHYT ry ja Aivovammaliitto toteuttavat ennen vappua (24.–30.4.2024). Kampanja muistuttaa turvallisen juhlimisen tärkeydestä ja antaa vinkkejä oman alkoholinkäytön vähentämiseen. EHYTin jäsenyhdistykset voivat hyödyntää kampanjamateriaalia omissa tapahtumisissaan ja pyytää yhteistyöhön vaikkapa EHYTin alueellista asiantuntijaa ja Aivovammaliiton paikallisyhdistystä.

Tutustu vuosikellojulisteeseen www.ehyt.fi/tuote/kampanjoiden-vuosikellojuliste-2024

Kokeile uusia juttuja
– se voi tehdä
hyvää.

#HaastaTapasi

tipaton.fi

Tipaton tammikuu 2024

Tammikuun 2024 Tipaton tammikuu -kampanja herättää edellisvuosien tapaan pohtimaan, voisiko alkoholin tilalle löytyä uusia tottumuksia ja tapoja. Onko alkoholin käytön taustalla tuttu käyttäytymismalli tai tilanne, jossa on "aina ennenkin otettu"?

Tipattomaan tammikuuhun on tuotettu uutta kampanjamateriaalia. EHYTin jäsenyhdistyksille on viimevuotiseen tapaan laadittu materiaalipaketti, jota voi hyödyntää Tipattoman tammikuun yleisötapahtumissa. Materiaali koostuu uudesta huoneen- taulusta sekä viime vuodelta tutuista baarivisasta ja heijastimis- ta. Baarivisan vastaajien kesken arvotaan palkintoja. Paketin mukana tulee ohjeet tapahtuman järjestäjille. Lisäksi Tipattoman tammikuun kampanjointiin on saatavana uusia somekuvia.

Tipattomasta tammikuusta keskustellaan 28.11. jäsentilaisuudessa, jossa kiinnostuneiden on mahdollista kuulla lisää kampanjasta ja keskustella esimerkiksi tapahtumien toteuttamisesta. Tilaisuuden tiedot löytyvät EHYTin verkkosivujen tapahtumakalenterista.

EPT-verkoston koordinoiman kampanjan verkkosivut löytyvät osoitteesta www.tipaton.fi ja somessa kampanjaa voi seurata tunnisteilla #Tipaton2024 #HaastaTapasi ja #UusiaJuttuja.

EHYTin jäsenyhdistykset voivat tilata materiaalipaketin osoitteesta <https://q.surveypal.com/Tipaton-tammikuu-2024-materiaalitalaus-jasenyhdistyksille>

Joulunajan kampanjat

Joulukuussa ehkäisevän päihdetyön toimijat voivat kampanjoida esimerkiksi pikkujouluun, perheille järjestettävien tapahtumien ja yksinäisten joulujuhlien teemalla.

Joulunajan kampanjoinnilla voidaan muistutella lasten vanhempia ja muita joulua yhdessä lasten kanssa viettäviä aikuisia siitä, että lapset voivat kokea vähäisenkin alkoholinkäytön outona tai pelottavana. Oma joulun aikaista alkoholinkäyttöä kannattaakin miettiä ja kyseenalaistaa. Tähän herättelee myös järjestöjen yhteinen Anna lapselle raitis joulukuussa -kampanja, jota koordinoi Raittiuden ystävät ry. www.annalapselleraitisjoulu.fi

**Kokeile uusia juttuja
– se voi tehdä
*hyvää.***

#HaastaTapasi

tipaton.fi